

Van 12 naar 7 [plus één] provincies in Ne3land

De gedachte om de provincies Noord- en Zuid-Holland met Utrecht en Flevoland samen te voegen is al diverse malen de revue gepasseerd. In dergelijke voorstellen wordt node een oplossing voor het middenbestuur voor de rest van Nederland gemist. Een oplossing die in verhouding staat tot de creatie van een Randstadprovincie Holland. Enige voortvarendheid is zo langzamerhand wel geboden, al is het alleen om het feit dat de huidige fors opgetuigde bewerktuiging van het middenbestuur met twaalf provincies een aardige duist kost. Gemeentes worden aan de lopende band samengevoegd, thans is het fuseren en herindelen van provincies aan de orde. Er tekenen zich al bewegingen in deze richting af. Naar de samenvoeging van de drie noordelijke provincies bijvoorbeeld of een samenwerking in de Euregio Maastricht, Aken, Luik en Hasselt. Hieronder een nadere uitwerking.

Stedelijke netwerken en assen

Met dit laatste geval hebben we een goed voorbeeld te pakken van een stedelijk netwerk als een adequate bestuurlijke eenheid. De 21^e eeuw is en wordt de eeuw van de verdere verstedelijking. Voor het Nederland van nu heeft dat als consequentie dat de nadruk niet alleen Randstad Holland zal liggen maar ook op Assen – Groningen [- Eemshaven], Zwolle - Twente, Apeldoorn – Arnhem – Nijmegen, Brabantstad en de Euregio Zuid-Limburg - Aken - Luik – Hasselt. Binnen de Randstad zijn er meerdere stedelijke polen die om een eigen bestuur vragen. Behalve de bekende verdeling tussen Noord- en Zuidvleugel verdient een Midden-Hollandse stedelijke as tussen Utrecht en Leiden een aparte bestuurlijke plaats als een entiteit die het waard is zijn groene karakter te kunnen benadrukken ten opzichte de zwaar verstedelijkte Noord- en Zuidvleugel. De basis voor een dergelijke indeling in zeven provincies [plus één stedelijke Euregio] wordt gevormd door een patroon van stedelijke assen en netwerken. De hier voorgestane structuur af van de stadsprovincies die in de jaren negentig van de vorige eeuw opgeld deden en toen strandden. Die ideeën hadden steeds één enkele stad als uitgangspunt. Voor het overige bleef de bestaande provinciale indeling ongewijzigd.

Landsdelen als interbestuur

Bij dit alles bestaat blijft de mogelijkheid bestaan en juist bevorderd om in volgende stappen het middenbestuur op een hoger schaalniveau gestalte te geven zodat het kan aansluiten op Europese stedelijke netwerken en bestuurlijke netwerken. Nee, wees niet bevreesd: daarbij hoeft niet meteen gedacht te worden aan een nieuwe bestuurslaag. Denk aan de figuur van ‘interbestuur’ als overgangsvorm naar nieuwe verhoudingen. Het is een bekend verschijnsel dat als eenmaal is ingevoerd er onvermijdelijk een aantal onderwerpen blijft bestaan die het lagere niveau overstijgen en het naast hogere net niet raken. Op een hoger schaalniveau dan het provinciale ligt een indeling in drie landsdelen voor de hand - Ne3land: Randstad Holland, Noorderland en Zuiderland, onderling gescheiden door een natuurlijk S-bocht. Deze begint bij de Waddenzee en loopt vervolgens via IJsselmeer IJssel en Veluwe en via het Rivierenland door naar de Zeeuws-Zuid-Hollandse delta. Het interbestuur in de drie landsdelen laat zich in zijn meest basale vorm heel eenvoudig organiseren door een simpele optelsom van meerdere Provinciale Statenvergaderingen tot één vergadering per landsdeel die voor bepaalde kwesties bijeen komt.

In de drie landsdelen kent *Noorderland* een tweetal stedelijke Assen: [Eemshaven -] Groningen - Assen en de Overstichtse as Zwolle – Twente. *Randstad Holland* heeft er drie: de Noordvleugel [Amsterdam - Almere/Flevoland - Zaan/ Alkmaar - IJmond en zuidelijk Kennemerland] , Midden-Holland [Utrecht – Leiden] en Zuidvleugel [Haaglanden - Rotterdam/Rijnmond – Drechtsteden]. Zuiderland kent drie assen: de De Gelderse as Apeldoorn – Arnhem – Zwolle, de Brabantse/Noord-Limburgse as Breda- Tilburg – Den Bosch - Eindhoven – Helmond – Venlo [- Mönchen Gladbach] en het [euregionale] Zuid-Limburgse stedennetwerk Maastricht – Parkstad Limburg [- Aken - Luik - Hasselt].

Eurocompatibel middenbestuur

Op Europees schaalniveau is er vooruitlopend op de intensivering van de verstedelijking nu al een bepaald patroon te herkennen met Brabantstad als stedelijke kern in een centraal en relatief groen en open middengebied omgeven door de industrieel-logistieke Rotterdam - Antwerpen - Ruhr [RAR]-driehoek en de ABC-driehoeksmegapool (Amsterdam – Brussel - Cologne/ Keulen). Deze stedelijke driehoek is met zijn ruim 30 miljoen inwoners op wereldschaal de enige megapool op het continent die deze naam verdient. Voor een Europese bestuurlijke eenheid met de driehoeksmegapool als kern kan een nauwere samenwerking van de Benelux met Nordrhein Westfalen (met samen rond de 45 miljoen inwoners) dienst doen, een samenwerking die de laatste jaren meer en meer gestalte krijgt. Binnen de Benelux (waarvan het bestuurlijke gewicht door de recente gezamenlijke roulerende zetel bij het IMF is toegenomen) kunnen de Belgische gewesten, de Nederlandse landsdelen in wording en het groothertogdom Luxemburg in de toekomst als gelijkwaardige bestuurseenheden dienst doen. In de Nederlandse situatie kan de invoering van de bestuurlijke herindelingen provinciegewijs geschieden. De samenvoeging van de drie Noordelijke provincies, de fusie van Noord-Holland en Flevoland en de toevoeging van Leidse agglomeratie, de Oude Rijnstreek en Midden-Holland aan de provincie Utrecht kunnen allemaal onafhankelijk van elkaar plaats vinden. Voor de zuidelijke provincies geldt dat de positie van met name Zuid-Limburg als onderdeel van de reeds bestaande Euregio moet worden geregeld en duidelijk gegeven wordt over het resterende Midden- en Nord-Limburgse deel – bijvoorbeeld door samenvoeging met Noord-Brabant. Het ligt voor de hand Zuid-Limburg autonoom aan te sturen vanuit Rijksniveau. De te bereiken doelmatigheid door de hierboven geschetste beperking van het aantal provincies van 12 naar 7 [+1] is natuurlijk nuttig, niet in de laatste plaats vanuit financieel oogpunt, maar *wezenlijk* in de hele operatie is de bestuurlijke vestiging van de ‘driehoeksmegapool’ als belangrijkste knoop in het Europese stedelijke netwerk en als zodanig als *Hoofdstad van de EU*.

Jan Dirk Dorrepaal [ruimtelijk organisatiekundig adviseur; Zevenhuizen/ Zuidplas]

Steven van Schuppen [cultuurhistoricus; Den Haag]